

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Ломекіна П. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

***Анотація.** І в суспільстві, і в закладах освіти, і навколо них трапляються надзвичайні ситуації. Саме від умінь та навичок учасників освітнього процесу залежить їхнє життя та здоров'я, а також тих людей, котрі в цей час знаходяться поруч. Уміння правильно оцінити ситуацію та обрати порядок дій є дуже важливим для кожної людини, а особливо – для працівників закладів освіти. Адже саме вони та їхні дії можуть врятувати як здобувачів освіти, так і самих працівників. У статті надано рекомендації щодо організації цивільного захисту в навчальних закладах під час дії воєнного стану.*

***Ключові слова:** безпека, цивільний захист, воєнний стан, укриття, повітряна тривога.*

Безпека – одне з найважливіших понять, яке охоплює всі сфери існування людини. Наукових трактувань цього терміну досить багато, але в загальному, можна стверджувати, що безпека – це відсутність будь-яких загроз інтересам та життєдіяльності людини, її добробуту та здоров'ю. На безпеку впливає, не лише поведінка осіб, але й загрози, які сформовані навколишнім середовищем: техногенним, природнім та соціальним. За таких умов одне з основних завдань людини є досягнення безпеки не лише індивідуальної, а й громадської [2, с. 5].

Варто зазначити, що заходи з досягнення безпеки називаються цивільним захистом. У наукових джерелах поняття «цивільний захист» має декілька значень, по-перше, це система заходів (дій), навчання, підготовка, що здійснюється з метою захисту людей у разі загроз сформованих навколишнім середовищем, по-друге, це галузь науки, що вивчає соціально-політичні проблеми, які призводять до порушення умов життя та діяльності людей [1, с. 8]. Цивільний захист є невід'ємною складовою функціонування будь-якого

закладу освіти, адже завданням школи є створення для учнів безпечних умов навчання.

З 24 лютого 2022 року життя українців докорінно змінилося, адже сусідня держава розпочала повномасштабне вторгнення на територію України і досягнення безпеки, стало основною метою для держави. Того ж дня на всій території України було запроваджено воєнний стан, який триває донині. Звісно, що за теперішніх умов тлумачення терміна «воєнний стан» досить відоме і про нього знають навіть діти, але зазначу, що це особливий правовий режим у всій країні або на окремих її територіях у зв'язку зі збройною агресією, загрозою порушення цілісності та незалежності держави [7, с. 3].

Під час дії воєнного стану вимоги до закладів освіти значно підвищуються, адже небезпека зростає. Відповідальним за організацію цивільного захисту в навчальних закладах найчастіше стає директор.

Форму навчання (денне, дистанційне, змішане) під час дії воєнного стану рекомендує Міністерство освіти і науки України, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану» та статті 57-1 Закону України «Про освіту» освітянам, котрі були вимушені змінити місце проживання, у зв'язку з військовими діями, держава гарантує організацію освітнього процесу в дистанційній формі. Тобто школа зобов'язана забезпечити неперервність освітнього процесу. Для організації денного навчання під час дії воєнного стану необхідно, щоб заклад освіти був обладнаний спеціальним укриттям, яке відповідає технічним та санітарно-гігієнічним нормам [6, с. 1].

Вимоги до укриття (розроблено Державною службою з надзвичайних ситуацій) мають бути такі:

1. Стіни завтовшки 2-2,5 цеглини (якщо цільні або залізобетонні конструкції, то товщина від 56 см).
2. Розміщене у підвальному або цокольному поверсі.
3. Розташоване не далі ніж 100 м від закладу освіти, або у складі будівлі.

4. Не може бути поруч з ядерними, хімічними, токсичними, легкозаймистими речовинами, або заводами, що їх виробляють.

5. Забезпечене штучним освітлення, водопостачанням, каналізацією, електропостачанням.

6. Наявність не менше двох евакуаційних виходів, з дверними отворами не менше 2 м та дверима з посилених металів.

Обладнання укриття (розроблені Державною службою надзвичайних ситуацій):

1. Місця для сидіння.
2. Ємкості з питною водою.
3. Резервне штучне освітлення (ліхтарики, свічки та інше).
4. Аптечка.
5. Шанцеві інструменти.
6. Засоби зв'язку та оповіщення (телефони, радіоприймачі) [5, с. 1].

Починати денне навчання (якщо навчальний заклад має укриття), можна лише після дозволу військової адміністрації міста або спеціальної комісії, яка проводить огляд приміщення та ретельно перевіряє вище перераховані вимоги.

Після отримання дозволу військової адміністрації необхідно ретельно підготувати педагогічний колектив, провести навчання з цивільного захисту, попрацювати над морально-психологічним станом співробітників, адже у випадку небезпеки чіткі, спокійні, скоординовані дії вчителя можуть врятувати не одне життя. [3, с. 8] Провести бесіду треба не лише з працівниками закладів освіти, а й з відвідувачами, адже вони повинні знати, що робити у випадку небезпеки.

Розглянемо види небезпеки під час дії воєнного стану та сигнали оповіщення кожної з них:

1. Загроза ракетного удару (довгий звук триває від 1 хв і більше, повторюється 2-3 рази).
2. Загроза артобстрілу (однотонні короткі гудки).
3. Хімічна небезпека (звук церковних дзвонів).

4. Радіаційна небезпека (дзвін на сполох).
5. Загроза вуличних боїв (два короткі сигнали) [5, с. 2].

Педагогічний колектив та відвідувачі освітнього закладу повинні знати та відрізнити всі сигнали оповіщення.

Важливим в організації цивільного захисту є розподіл обов'язків між працівниками школи. Також необхідно попіклуватися, щоб батьки заздалегідь зібрали тривожний рюкзак для своєї дитини, який буде зберігатися у приміщенні навчального закладу [4, с. 15].

Перелік обов'язкових речей у рюкзаку: записка з особистими даними дитини, контактами батьків, адресою проживання; пляшка питної води; телефон та зарядний пристрій до нього; комплект змінної білизни; набір ліків (за потреби, наприклад, якщо дитина має якісь хронічні захворювання); невеликий запас їжі (горіхи, снеки, сухофрукти, сухе печиво тощо) [5, с. 2].

Отже, організація цивільного захисту в навчальних закладах під час дії воєнного стану – це складний та багатокомпонентний процес, який потребує достатніх знань та компетентностей. Головне навчитися спокійно, швидко та правильно діяти в будь-якій ситуації, адже від одного рішення може залежати не одне людське життя.

Список використаних джерел

1. Бикова О. В., Болієв О. В., Деревинський Д. М., Єлісеєв В. Н., Миронець С. М., Осипенко С. І., Півень Ю. О. та інш. Основи цивільного захисту: навч. посібник. К: 2008. 223 с.
2. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту : навч. посібник. Львів, 2010. 384 с.
3. Гончарук В. Є., Качан С. І., Орел С. М., Пуцило В. І. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2004. 136 с.
4. Євдін О. М., Могильниченко В. В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. Техногенна та природна небезпека. Т. 3.

Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування: посібник. К.: КІМ, 2007, 2008. 636 с., 152 с.

5. Безпека під час навчання рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpeka-pid-chas-navchannya-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-ukrittya> (дата публікування: 28.07.2022).

6. Особливості організації 2022/23 навчального року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/osoblivosti-organizaciyi-202223-navchalnogo-roku> (дата публікування: 06.07.2022).

7. Щодо здійснення заходів захисту вихованців під час освітнього процесу в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій. URL: https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2022/04/shhodo_zdijsnennya_zahodiv_zahystu_vyhovancziv_pid_chas_osvitnogo_proczesu_v_umovah_voyennogo_stanu_ta_nadz_vychajnyh_sytuacziyah.pdf (дата публікування: квітень 2022).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В РЕАЛІЯХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

Ліненко Н. І.

Ліцей № 6 "Лідер" Полтавської міської ради

Анотація. Стаття присвячена аналізу викликів, які виникають в контексті забезпечення кібербезпеки в початковій школі. Розглядаються основні аспекти, пов'язані з кібербезпекою в освітньому середовищі для дітей, батьків та вчителів. Стаття висвітлює важливість розуміння кіберзагроз та вміння дітей використовувати цифрові технології безпечно. Розглядаються ключові виклики, такі як нестача належної технічної інфраструктури, недостатня підготовка вчителів до роботи з кібербезпекою, відповідальність батьків у контролі та навчанні дітей, а також відповідальне використання технологій в освітньому процесі. Описано можливі рішення для забезпечення кібербезпеки в початковій школі, такі як розвиток цифрової грамотності